

Tarihin Yapısökümü

Alun Munslow

Çeviri

Abdullah Yılmaz

alBaraka
Yayınları

ALUN MUNSLOW (1947-2019)

Tarih yazımına yapısökümcü ve postmodernist yaklaşımıyla tanınan İngiliz tarihçi Munslow, Staffordshire Üniversitesi'nde Tarih ve Tarih Teorisi Onursal Profesörü idi. Aynı zamanda Chichester Üniversitesi'nde misafir akademisyen olarak vazife alan Munslow'un argümanı, geçmiş tarihçilerle ilişki kurmadan önce geçmiş ve tarihin aynı ontolojik ve epistemik alanı paylaşmadığını kabul etmeleri gerektiği idi. Geçmişin, ebedî bir biçimde bugünümüzden önceki zaman olduğunu ve tarihin, onun yerine koyduğumuz bir dizi yazılmış anlatılar olduğunu öne sürmüştü. O, geçmişin ontik ve epistemik doğasına erişemediğimiz için yalnızca 'tarih yazmanın' estetiğiyle ilgilenebileceğimiz durum olduğunu öne sürüyordu. Bu durumdan kaçınmanın yolu -ya da iddia ettiği gibi- tarihçinin geçmişi tarihle birleştirmemesinden geçiyor. Geçmiş 'şimdiden öncedir' ve geçmiş geleceği öngöremez. Tarih felsefesi üzerine *Discourse and Culture: The Creation of America, 1870-1920* (1992), *Deconstructing History* (1997), *The New History* (2003) dâhil olmak üzere bir dizi metnin yazarıdır.

ABDULLAH YILMAZ

Giresun'da doğan Abdullah Yılmaz, ilk ve orta öğrenimini Zonguldak'ta tamamlamış, ardından Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi ve Siyasal Bilgiler Fakültesinde okumuştur. 1990'lı yılların ilk yarısından itibaren yayıncılık dünyasında editör, çevirmen ve yayın yönetmeni olarak çalışıp Türkçeye birçok eser kazandıran Abdullah Yılmaz'ın çevirilerinden birkaçı şunlardır: Michael Hardt ve Antonio Negri'den *İmparatorluk* (Ayrıntı Yayınları) ve *Duyuru* (Ayrıntı Yayınları), Zygmunt Bauman'dan *Sosyolojik Düşünmek* (Ayrıntı Yayınları) ve *Küreselleşme* (Ayrıntı Yayınları), Richard Sennett'tan *Kamusal İnsanın Çöküşü* (Ayrıntı Yayınları), Serpil Durak ile beraber), Murray Bookchin'den *Ekolojik Bir Topluma Doğru* (Ayrıntı Yayınları), Tarık Ali'den *Fundamentalizmler Çatışması* (Everest Yayınları), Noam Chomsky'den *Medya Gerçeği* (Everest Yayınları), Bernard Lewis'ten *İslam'ın Krizi* (Literatür Yayıncılık), Liah Greenfeld'den *Milliyetçilik: Moderniteye Giden Beş Yol* (Alfa Yayınları), Bettany Hughes'dan *İstanbul: Üç Şehrin Hikâyesi* (Alfa Yayınları), Niall Kishtainy'den *Ekonominin Kısa Tarihi* (Alfa Yayınları), Adam Kirsch'ten *Küresel Roman*, Nicholas Rescher'den *101 Akekdotta Felsefe Tarihinde Yolculuk* ve Thomas Hobbes'tan *Bebemoth* (Vakıf Bank Kültür Yayınları).

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜRLER.....	9
ÇEVİRİYE DAİR.....	11
I. GİRİŞ	13
A. Tarihe Yaklaşım.....	13
B. Tarihin Doğasına İlişkin Bazı Temel Sorular	16
Epistemoloji	16
Deliller	20
Tarih Teorileri: Geçmiş Kurmak.....	22
Anlatı Olarak Tarih	26
C. Postmodern Anlatılar ve Tarih.....	32
D. Sonuç.....	35
II. DEĞİŞEN ŞİMDİKİ ZAMANDA GEÇMİŞ	37
A. Giriş	37
B. Tarihsel Bilgiye Üç Yaklaşım	39
Yeniden-kurmacılık.....	42
Kurmacılık.....	45
Yapısökümcülük: Anlatı ve Tarih.....	50

C. Yapısalcılık	52
D. Post-yapısalcılık	56
E. Yeni Tarihselcilik	58
F. Yapısökümcü Tarih: Foucault ve White	60
G. Sonuç	63
III. YENİDEN KURMA/KURMA OLARAK TARİH	65
A. Giriş	65
B. Bilgi Kuramı (Epistemoloji)	66
C. Deliller	72
D. Tarih Teorileri: Geçmiş Kurmak	77
E. Anlatı Olarak Tarih	87
F. Sonuç	94
IV. YAPISÖKÜM OLARAK TARİH	95
A. Giriş	95
B. Epistemoloji	96
C. Deliller	102
D. Tarih Teorileri: Geçmişin Kurulması	105
E. Anlatı Olarak Tarih	110
F. Sonuç	121
V. YAPISÖKÜMCÜ TARİHİN YANLIŞI NEDİR?	125
A. Giriş	125
B. Epistemoloji	126
C. Deliller	133
D. Tarih Teorileri: Geçmiş Kurmak	140
E. Anlatı Olarak Tarih	148
F. Sonuç	157

VI. YENİDEN-KURMACI/KURMACI TARİHİN	
YANLIŞI NEDİR?	159
A. Giriş	159
B. Epistemoloji	160
C. Deliller	166
D. Tarih Teorileri: Geçmiş Kurmak.....	172
E. Anlatı Olarak Tarih.....	177
F. Sonuç	185
VII. MICHEL FOUCAULT VE TARİH.....	189
A. Giriş	189
B. Epistemoloji.....	191
C. Deliller	199
D. Tarih Teorileri: Geçmiş Kurmak.....	204
E. Anlatı Olarak Tarih.....	209
F. Sonuç	214
VIII. HAYDEN WHITE VE YAPISÖKÜMCÜ TARİH	217
A. Giriş	217
B. Epistemoloji	219
C. Deliller	225
D. Tarih Teorileri: Geçmiş Kurmak.....	231
E. Anlatı Olarak Tarih.....	237
F. Sonuç	247
IX. SONUÇ	249
A. Giriş	249
B. Epistemoloji	250
C. Deliller	255

D. Tarih Teorileri: Geçmişi Kurmak.....	261
E. Anlatı Olarak Tarih.....	265
F. Sonuç.....	269
EK OKUMA REHBERİ.....	271
LUGATE.....	279
DİZİN.....	293

TEŞEKKÜRLER

Bu kitap, geçmişi yazmanın muhtemel yolları hakkında yıllarca kafa yormamın ve verdiğim derslerin neticesinde ortaya çıkmıŐtır. Sonuç olarak birçok meslektaŐım, belki kendileri de bilmeden, kendimi bir tarihi olarak yeniden gözden geçirmemi sağladı. Hepsine Őükran borçluyum. Her zaman olduğu gibi, son teŐekkürüm tarihin her zaman bir hikâye olduğunu bilen Jane'e.

ÇEVİRİYE DAİR

Tarihin yakın dönem felsefeleri açısından açıklanması ve yorumlanması üzerine bir tartışma metni olan bu kitabın çevrilmesi ve yayıma hazırlanması sürecinde, henüz terminolojik olarak üzerinde uzlaşma sağlanamamış bir alanda çalışmaktan dolayı kavram ve terimlerin Türkçe karşılıklarını bulmakta zorlandık. Bazı terimleri karşılamak için kimi zaman günlük dilden yararlanırken, kimi zaman yeni kelimeler türettik.

Sözcükleri seçerken kaynak dildeki kullanımın içerdiği anlamları kaybetmemeye özen gösterdik. Örnek olarak, “representation” sözcüğünü “temsil/tasavvur” olarak çevirdik. [Bunun dışındaki (/) işaretleri yazarın kendisine aittir.] Kaynak dilde “doğru” diye Türkçeleştirilebilecek pek çok kelime bulunmaktadır; ama biz metinde “true” nun karşılığı olarak “doğru”yu kullandık. Buna karşın, “olmuş olan” anlamında kullanılmış “truth” karşılığı olarak “hakikat”i kullandık. “Truth” un orijinal metinde herhangi bir dinî tınısı yoktur, ama biz yine de en uygun Türkçe karşılığın “hakikat” olduğunu düşündük. “Figurative” ve “power” gibi sözcükleri Türkçe tek bir kelimeyle karşılamak mümkün olmadı. İlkine figüratif, ikincisine de bağlamına göre “güç” ya da “iktidar” dedik. Ama metin içinde ve yazarın sona eklediği sözlük bölümünde kitaptaki temel kavramların içeriği doldurulmaktadır.

Latince “struere” fiilinden türeyen “structura” sözcüğünün karşılığı olarak Batılı dillerde kurma, yapma, inşa etme anlamlarına gelen “struc-” kökünden türemiş çok sayıda kelime vardır. Bu kitapta da sıkça geçecek olan bu kelimelerden bazıları şunlardır:

structure: yapı, kurma, yapı kurma ya da bu anlamları bir arada içeren inşa

Structural-structuralism: yapısal-yapısalcılık

Structuration (Giddens): yapılaştırma, yapılaştırım

Construct: kurma, inşa etme

Construction: kurulmuş, inşa edilmiş, yapı (Türkçede de konstrüksiyon olarak kullanılıyor.)

Reconstruct-reconstructuralism: yeniden kurma-yeniden kurmacılık

Deconstruct: yapı sökmek/çözmek/bozmak, yapısızlaştırma

Deconstruction: yapısöküm/bozum/çözüm, yapısızlaştırma

Dolayısıyla, kitabımızın orijinal adı “Deconstructing History” Türkçeye “Tarihin Yapısökümü/bozumu/çözümü” ya da “Tarihin Yapısızlaştırılması” olarak çevrilebilirdi. Biz “Tarihin Yapısökümü”nü tercih ettik. Meraklıları bu kavram üzerine yapılan tartışmaları zaten biliyor olsa gerek.

Biz tercihlerimizi yaparken, bu kelimeler üzerine süregiden tartışmalarda bir taraf olmak değil, kaynak metni en iyi aktarmak amacıyla hâlen kullanımda olan kelimelerden ve tekliflerden en geniş ölçüde yararlanmak istedik.

Can Kurultay
Abdullah Yılmaz